

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok — — — — — 8.— kor. Na pol roka — — — — — 4.— . <i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i>		Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prláť	Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. kor., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
---	--	--	---

Porada kresťansko-sociálnej ľudovej strany.

Budapešť, 5. decembra.

Kresťanská sociálna ľudová strana, ktorá v minulom čase ostré boje viedla proti hriechom a nepravostiam starého režimu a v záujme pospolitého ľudu, v krajinskom sneme a v nesčíselných shromaždeniach neohrozene bojovala za práva utlačených, 5. decembra vo vlastnom kruhu a za prítomnosti početných členov vydržovala poradu, o ktorej priebehu podávame nasledovné:

Porade predsedal Georg *Szmrecsányi*, ktorý v záháječnej reči jeho poukázal na vnútorné a zahraničné rozpoloženie politické, zaoberal sa s otázkou obsadenia horných krajov Uhorska, územia Rumunmi obývaného a ustálil, že krajina práve vtedy vystavená je takému uponíženiu, keď so všetkými jej susedmi v pokoji chce nažívať a keď všetkým občanom uhorského štátu bez rozdielu národnosti zákonmi chce zabezpečiť slobodný a neporušený vývin na poli kultúrnom a hospodárskom.

Štefan *Haller* v dlhšej reči prízvukoval, že celou ľudskou silou podporovať treba vládu v tých jej snahách, aby práva obyvateľstva krajiny bez rozdielu uplatniť mohla a všetkých o nás poslal ešte nepriateľsky smýšľajúcich priviedla ku tomu presvedčeniu, že na tomto hospodársky sjednotenom území každý národ môže opravde blažene žiť. Osvedčil sa ďalej, že Kresťanská Sociálna ľudová strana rozhodne je proti tomu, aby predošlé časy zpät uvedené boli a celou silou zúčastniť sa chce na vybudovaní nového demokratického Uhorska. Jej cieľom je, aby v ľudovej republike uplatnila sa kresťanská demokracia, prvej ale, rozumie sa, samú vlasť treba oratovať. Treba teda ku pomoci prispieť vláde, spolu ale dôrazne treba sa dať do práce a začať organizáciu. Konečne predostrel resolučný návrh, ku ktorému viacerí prehovorili.

Ján *Bartos* predniesol, že práve teraz prišiel z ni-trianskej a tekovskej stolice a s radosťou sa o tom

presvedčil, že slovenský ľud, ktorý v Kresťanskej Sociálnej ľudovej strane vždy spatroval pravú obranu svojich práv a požiadavok, aj veľ sa jej verne pridíža. Slovenský ľud ani to nezabudnul, že ľudová strana už od toho času, ako začala jej blahonosné účinkovanie, jak veľkému prenasledovaniu vystavená bola v parlamente, bo bojovala za ľudské práva slovenského ľudu. Na najviacej miestach o pripojení sa ku česko-slovenskému štátu ani čuť nechcu a pri zabezpečení im národnej autonómie, verne pridížať sa chcú Uhorska. Túto okolnosť odporúčam do pozornosti vlády a za dobré by som držal, keby slovenský ľud už veľ videl, že jeho autonómia je už aj uskutočnená, bo by to veľmi ku tomu prispelo, aby sa o ich pripojeniu sa ku Uhorsku rozhodne osvedčili.

Karol *Kocsán* predniesol, že s kresťansko-sociálnymi robotníkmi sociáldemokrati prevádzajú tak veľké násilensťvá, že sa stávajú opravdovými mučedníkmi. Toto v žiadnom ohľade nezodpovedá duchu ľudovej republiky a tej slobode, ktorá pre všetky triedy krajinského obyvateľstva i zákonom je zabezpečená. Proti tomuto prosí o obranu.

Ku tomuto viacerí prehovorili. Potom prijali predostretý resolučný návrh, ktorého osnova je nasledovná:
 «Kresťansko-sociálna ľudová strana hlbokou vlasteneckou obavou spatruje uplatňovanie tých tendencií, ktoré smerujú na rozkusovanie Uhorska. So svojej stránky, keď všetkým na území Uhorska chce dať úplnú autonómiu, na priestore starého Uhorska žijúcich kmenov a národností hospodárske sjednotenie: drží za euro-pejskú potrebnosť a v rozkusovaní Uhorska vidí neustále trvajúce ohrožovanie svetového pokoja. Opierajúc sa na to vlastenecké odhodlanie sa ľudovej vlády, že na pokojovom kongresse vojnu vedúcich štátov všetko možné podujme, aby po uspokojení všetkých národov súdnou stolicou kongressu, práva Uhorska úplne byly uznané, v tejto snahe strana z celej sily podporuje ľudovú vládu.

So súhlasom berie v známosť strana to rozhodnutie Národnej Rady, aby ľudová vláda čím skorej svolala ústavodarné shromaždenie, bo je tej mienky, že

to len ku jej posilneniu poslúži, zvlášte v bojoch, ktoré bude viesť za uznanie práv národa.

S poľutovaním ustáľuje, že slobodu organizovania a spolčovania sa na viacej miestach stále uplatňujúci sa terror robí illusórnou. Očakáva od ľudovej vlády, že koniec urobí takýmto zneužívaniam.

Strana spolu z dnešnej jej porady s tým vážnym vyzvaním obracia sa ku každému jej privrzcovi, aby v záujme krajinského poriadku a zabezpečenia verejného stravovania, všetko ľudským spôsobom možné vynaložil. Nikto nech neskrýva ani jeho peniaze, ani jeho zbytočné potravné články, lež nech ich prepúšťa k upotrebeniu v kupectve a ku cieľom verejného stravovania, bo len takým spôsobom možno krajinu zachrániť od otrasov a hroznej hospodárskej katastrofy. Organizácie svoje zarovnak vyzýva, aby v tomto smysle vplývaly na členov strany.

Porada konečne ta sa vyslovuje, že ku súrnemu započatiu krajinskej organizácie a ku čo možno najrozsiahlšiemu organizovaniu sa vyzýva všetkých členov strany. Ku vedeniu organizovania sa zodpovednej propagandy povolaný organizačný výbor strana doplní.

Zatým nasledovalo prijatie početných nových členov. Po čom porada bola zakľúčená.

Programm Krajinskej Krestansko-Sociálnej Ľudovej Strany.

1. Žiadame všeobecné, bezprostredné a tajné, aj na ženské rozprestierajúce sa volebné právo, zastupiteľstvo menšiny zabezpečujúcu pomernú voľbu, tak pri voľbách do krajinského snemu, ako aj pri voľbách právomocnostných a obecných. Žiadame zabezpečenie slobody a čistoty volieb.

2. Žiadame v novej ústave hlboko siahajúce reformy v živote národa pri vynášaní zákonov, ustanovizne hlasovania ľudu (referendum) do života uvedenie, patrične v určených pádoch zabezpečenie.

3. Ponevác uhorský národ v pokoji a v priateľstve chce žiť so všetkými národami sveta, žiadame medzinárodným usozumením uskutočniť sa majúce odzbrojenie.

V pádoch medzi národami vznikajúcich záhadných otázok, viažuci medzinárodný súd nech je povolaný rozhodnúť, prečo aj udržiavaná má byť len taká ozbrojená moc, ktorá ku obrane vnútorného právneho poriadku štátu je potrebná.

Žiadame čím skoršie prevedenie duševného a hospodárskeho potýkania sa so všetkými vzdelanými národami sveta a uskutočnenie združenia sa národov.

Pri vytvorení tajných smlúv medzinárodných, politika zahraničných záležitostí postavená má byť pod dozorstvo parlamentu.

Sloboda mora, rozumejúc pod tým každého národa prístup ku moru a aj právo slobodného prístavu, medzinárodnou smluvou má byť zabezpečená.

4. Žiadame pre národy v Uhorsku žijúce národnú

autonomiu, ich reči uplatnenie vo verejnej výučbe, vo verejnej správe a vo vysluhovaní spravodlivosti. Tomuto zodpovedne žiadame tie isté práva pre Uhrov v cudzozemsku žijúcich pri medzinárodnej garancii vzájomnosti a práva menšiny.

5. Žiadame slobodu náboženstva a svedomia a pre každú konfessiu cieľom riadenia vnútorných záležitostí úplného práva autonomiu.

6. Sloboda tlače, právo shromažďovania a spolčovania sa zákonne majú byť zabezpečené. Dozorovanie spolkov prevádzajú riadne súdy. Žiadame verejnej správy dobe zodpovednú reformu.

7. Počas vojny cez dlhé roky trvajúcej vlast nadjudskou sebaobetivosťou brániacim hrdinským vojacom štát a spoločenstvo uznanie a povďačnosť nielen slovom, lež aj hmotného ich prospievania v každom ohľade zodpovedným podporovaním nech má dokazovať. Žiadame, aby štát válečným invalidom, raneným a válečným vdovám poskytnul spôsobu vyžitia a staral sa o výchovu sirôt válečných.

8. Naša strana stojí na základe osobnej vlastnosti. Priznávajúc sa ku zásadám hospodárskeho socialisovania v záujme uplatnenia sociálnej spravodlivosti, žiadame také zákonodarské nariadenia, ktoré pracujúce spoločenstvo obránia proti každého druhu zneužívaniu veľkého kapitálu.

9. V záujme spoločenského pokoja a harmonie tried, z národného dôchodku každý nech dostáva spravodlivú čiastku, ku ktorému cieľu pre každého žiadame právo ku práci a jeho obranu. Na priemyselných robotníkov a na dorábateľov poľnohospodárskych plodín vzťahujúci sa niže udaný náš podrobný program slúži tiež tomuto cieľu.

10. Práve preto žiadame strednej triedy, zvlášte ku tejto patriacich duševných pracovníkov, verejných a súkromných úradníkov (mužských a ženských) žalostného ich stavu hmotného surné polepšenie. Žiadame teda slušné platenie duševných pracovníkov, celého verejného a súkromného úradníctva nižšieho duchovenstva platu, terajším pomerom primerané sriadenie a služobnú preň pragmatiku, zarovnak aj zákonné zabezpečenie neodvislosti sudcov. Pre štátne, konfessionálne a občianske vyučujúce sily žiadame úplnú rovnoprávnosť.

(Pokračovanie nasleduje.)

Antant žiada vyprázinenie Slovenska.

Vláda z nutnosti splní žiadosť, ohradzuje sa ale proti tejto nespravodlivej požiadavke.

List francúzskeho podplukovníka Vixa ku ministerpredsedovi Uhorska.

Vaša excellencia!

Cieľom splnenia z Paríža obdržaných úprav komandujúci generál východných čiat antantu o to ma prosí, aby som uhorskej vláde sdelil nasledovné:

Uhorská vláda na Slovensko poslala čaty, ktoré slovenské kraje ozbijaly, tých obyvateľov, ktorí sa od-

дали do služby Čechov, vrhly do väzenia, odohnaly alebo zabily malé oddelenia českých čiat, ktoré slovenské územia po vzdialení sa uhorských revolúciou odtiaľ vyhnaných vrchností obsadily.

Česko-slovenský štát antant uznal. Jeho armádu uznali za spojeneckú armádu. Česko-slovenský štát má právo zaujať slovenské územia už aj pod tým titulom, že čo spojenecká vojna vedúca stránka je účastný prevedenia prímeria, ktoré obsahovalo ustanovenie o zaujatí územia bývalej rakúsko-uhorskej monarchie.

Následkom toho poverený som vyzval uhorskú vládu, aby bez meškania odvolala svoje čaty zo slovenských krajov, kde sa tie popri obsadení antantu na žiadosť pád nemôžu zariadiť.

Mám šťastie o to prosit Vašu excellenciu, ráčte cieľom bezodkladného splnenia výšpomenutých ustanovení vydať nariadenie a dať mi na známosť termín, v ktorom tieto ustanovenia v úplnom celku budú prevedené.

Prijmite, Vaša excelencia, prejavenie mojej zvláštnej úcty.

Vix.

Odpooveď vlády podplukovníkovi Vixovi.

Vláda na prípis podplukovníka Vixa dala nasledovnú odpoveď:

Pán podplukovník!

Odpoovedajúc na notu vydanú 3. decembra roku 1918., mám česť v mene uhorskej vlády na vedomie dať:

Vláda uhorskej ľudovej republiky súc v tom ťažkom nutnom položení, že musí zadosť učiniť poriadkom obsaženým v horespomenutej note, vydala potrebné nariadenia tým cieľom, aby tieto — nakoľko je možné — bez meškania byly prevedené. Uhorská vláda v najkratšom čase sdelí úplné prevedenie týchto poriadkov.

Vláda uhorskej ľudovej republiky hotová bude vykonať všetko cieľom splnenia tých zaviazaností, ktoré vyplývajú zo smluvy o prímerí, uzavretie 13. novembra r. 1918., ale povedomá si je tej ukrutnej politickej a mravnej zodpovednosti, ktorú na seba berie tým, že bezpodmienečne splní poriadky veliteľstva spojených čiat, ktoré sa týkajú natoľko zroneného Uhorska, predsa má tú bôľnu povinnosť, aby sa ohradzovala proti takým tvrdeniam, ktoré spočívajú na mýlnych informáciách, ďalej aby sa ohradila proti takému vysvetľovaniu dohodnutia o prímerí, ktoré dľa jej mienky, neni v úplnom súhlase s poriadkami obsaženými v dohodnutí a ktoré dľa jej mienky v protive stojí so samou myšlienkou prímeria.

Uhorské vrchnosti vôbec neopustily svoje miesta následkom revolúcie, lež preto, lebo ich irregulárne české vojská odohnaly. Tieto čaty v mnohých, slovenskou väčšinou obývaných obciach rabovaly a prinútily uhorskú vládu, aby porobila také poriadky, ktoré sú v smysle vojenského dohodnutia z 13. novembra potrebné cieľom udržania pokoja a zabezpečenia železničnej premávky. Uhorské čaty nerabovaly slovenský ľud a nikdy neprekročily hranice tej úlohy, aby konec uro-

bily nebezpečiu približujúcej sa anarchie, ktorá bola by povstala práve z toho, že irregulárne české čaty stavajú prekážky železničnej premávke, rozoberú železničné šíny, pretrhnú telefoničné dróty, usilovaly sa, aby dopravu uhlia a stravovanie znemožnily.

Cieľom 17. bodu dohodnutia o prímerí je, aby pre uhorskú vládu úplná moc pri vnútornej administrácii v celom uhorskom štáte zabezpečená bola. Ale zaujatie územia českými čatami za pásom, po ktorý sa v smysle 17. odseku vyprázdniť má, ktoré sa rôzni od obsadenia, o ktorom reč je v treťom odseku dohodnutia, celkom illusorným činí, aby poriadok v krajine udržovaný bol tými vrchnosťami, ktoré od nej závisia.

Uznanie česko-slovenského štátu od spojencov a od uhorského štátu nezavdáva právo ku tomu predpokladaniu, že nijak nepochybné hranice pod menom «Uhorsko» uznaného tisícročného štátu jakoby automaticky už sa zmenily a týmto predbehnuté bolo tomu uzavretiu konferencie pokoja, ktorá jedine bude oprávnená konečne riešiť otázku hraníc, čo uznal aj predseda česko-slovenskej republiky v svojom telegramme poslanom 14. novembra r. 1918. ministerpredsedovi uhorskej ľudovej republiky. Za takýchto okolností vláda uhorskej ľudovej republiky predostiera tú odôvodnenú prosbu, aby cieľom punktovného prevedenia dohodnutia o prímerí:

1. porobené byly zodpovedné poriadky tým cieľom, aby české regulárne a irregulárne čaty zdržaly sa výlučného obsadenia bársktorého územia uhorského štátu;
2. nech je výslovne uznané v smysle druhého odseku dohodnutia o prímerí a v jeho hraniciach, že vláda uhorskej ľudovej republiky oprávnená je cieľom zabezpečenia poriadku poslať pešie vojsko, alebo jazdeckto na všetky časte územia uhorského štátu, vyjmúc prirodzene v prvom odseku dohodnutia o prímerí označených vidiekov;

3. nech miešaný výbor prevedie naskutku vyšetovanie tým cieľom, aby ustálil mnohé urazenia prímeria, ktoré nasledovaly na severozápadných časťach Uhorska so strany českých čiat, alebo iných českých jednotlivcov, ďalej aby uviedol na čisto aj to, že v štvrtom vypočítaní tejto noty uvedený stav vecí pravde zodpovedá.

Prijmite, pán podplukovník, výraz mojej nerozdielnej úcty.

Károlyi.

Proklamácia vlády.

Vláda ľudovej republiky súčasne vydala proklamáciu ku Maďarom, v ktorej oznamuje žiadosť veliteľa francúzskej dôstojnickej deputácie o vyprázdnení Horniakov. Vláda vyhlasuje, že duch prímeria žiada cele iné. Ale vláda nemá moci zmeniť tieto žiadosti a skutky. Keď vláda tieto žiadosti plní, slávnostne vyhlasuje, že voči týmto nutnostiam vláda sa nezrieka žiadneho práva krajiny a podržuje to svoje stanovisko, že v otázkach hraníc rozhodnúť príslušná je mierová konferencia. Vyzýva každého, aby sa poklonil pred touto nutnosťou a nedal príležitosť ku srážkam, čo by len škodilo mierovej konferencii, bo vláda ešte vždy prechováva nádej,

že antant uzná ľudové právo pre Uhorsko. Proklamácia potom poukazuje na to, že celistvosti Uhorska už viackrát hrozilo nebezpečie. Váh, Nitra, Hron a Ipol, všetky cesty a železnice s Maďarmi spájajú ich slovenských bratov a vláda ľudovej republiky urobí všetko ku zabezpečeniu bratskej lásky a shody.

Týmto cieľom vláda hotová je dať úplnú administráciu a kultúrnu autonómiu všetkým s Maďarmi žijúcim národom. Zo starého Uhorska chce urobiť slobodné demokratické východné Švajciarsko. Konečne proklamácia hovorí o úlohách vlády, ktoré sú namerané ku demokratickému vybudovaniu krajiny, ku zabezpečeniu slobody a končí sa s vyzvaním o podporovanie vlády, aby v týchto krušných časoch zabezpečiť mohla potreby výživy, aby aspoň po vyjednaní o pokoj mohla stvorit slušné dohodnutie so spoluzijúcimi národami a vzbudiť sympatie nielen u susedov, ale aj u nepriateľov.

Wilsonov odkaz kongressu.

Predseda Spojených Štátov poslal kongressu odkaz, v ktorom vyslovuje nádej, že na budúcu jar uzavretie pokoja stane sa skutkom a odôvodnil, že prečo musí cestovať do Európy na vyjednanie o pokoj, ktorý má poskytnúť nové základy slušnému a spravodlivému utvoreniu sa svetových pomerov. Robíme teraz prípravu — hovoril Wilson — aby sme pokoj zabezpečili nielen pre nás, lež aj pre ostatné národy sveta. Hľadáme medzinárodnú spravodlivosť. Preto vyhýbame všetkému, čo by nedorozumenie mohlo vzbudiť, lež dokázat chceme svoje priateľské city.

Hlavnou vecou je sriadenie hospodárskych a priemyselných pomerov. Toto sa týka hlavne tých národov, ktoré následkom vojny mnoho trpeli. Naše lode dovážajú potravu pre naše vojsko a našim cieľom je, aby sme naše vojsko späť dovezli tak rýchle, ako to len pomery dovoľia.

Potom hovorí predseda Wilson o odškodnom pre Belgicko a severné Francúzsko, ktoré, keď by aj mali dosť peňazí a surového materiálu, predsa by nemohly zaujať im prislúchajúce miesto na svetovom tržišti. Tieto krajiny nemožno vystaviť nebezpečiu ostrej konkurencie. Predseda Wilson úfa, že kongress dovoľí, aby tieto krajiny dostaly isté výhody.

Pri prečítaní odkazu, že predseda Wilson osobne chce účasť brať na konferencii pokoja, demokratickí senátori hore vstali a pripravili Wilsonovi hlučnú ováciu.

Nemeckej Austrie beznádejné polo- ženie.

V zasadnutí nemeckého národného zhromaždenia minulého týždňa vydržiavanom štátny sekretár zahraničného ministerstva dr. Bauer povedal reč, v ktorej sa vyslovil:

Hlavná úloha zahraničnej politiky Nemeckej Austrie je, aby splnila Wilsonove zásady nakoľko jej to v moci

stoi. Túto úlohu ale Austrii postavili za najhorších pomerov, aké si len myslieť možno. Armáda sa celkom rozišla. Administratívne vrchnosti sa úplne rozpadly, smluva o prímerí obsahuje obsadenie cudzími čatami všetkých železníc a všetkých miest štátneho územia. Deditvo prevzali sme v stave úplnej bezpomocnosti a na vonok bez obrany.

Zrušenie titulov a rehól.

Na zasadnutí štátnej rady Nemeckej Austrie štátny radca Teufel predostrel návrh, aby boli zrušené všetky zemanské prádikáty, tituly a rády, ďalej aby zhabali majetok rehól.

Prípravy vlády ku vyjednaní o pokoj.

Diplomatickí zastupitelia Uhorska so stálou pozornosťou sprevádzajú prípravu ku medzinárodnej konferencii pokoja, aby povereníci Uhorska v náležitom čase, ešte pred započatím vyjednaní o pokoj mohli prísť do Paríža a o stanovisku vlád antantu i predbežne sa mohli orientovať.

Ďľa dosavadných ustálení Uhorsko na vyjednaní o pokoj zastupovať bude ministerpredseda Michal Károlyi a štátny sekretár zahraničného ministerstva Jozef Diener-Dénes. Ponevác štátny sekretár Diener-Dénes je veľmi zaujatý s pripravením vyjednaní a inými úlohami, vláda viedeňského vyslanca Franca Harrera odvolala a poverila ho organizovaním zahraničného ministerstva. Nový viedeňský vyslanec Uhorska už najbližšie bude vymenovaný.

V utorok, 3. decembra večer o 7. hodine v palote ministerpredsedníctva zasadla ministerská rada, ra ktorej namiesto ministrapredsedu Michala Károlyiho predsedal minister vnútorných záležitostí Teodor Batthyány. Poradu o 10. hodine zastavili a o hodinu pozdejšie pokračovali v nej. O otázkach, ktoré pojednávali na ministerskej rade, členovia vlády počas porady podali zprávu ministerpredsedovi.

Ministerská rada skončila sa pred 1. hodinou po polnoci a zaoberala sa v prvom rade s bežnými záležitosťami, krem toho aj so záležitosťou priprav ku konferencii pokoja.

Minister poľného hospodárstva Barna Buza referoval o pripravách, ktoré porobil v otázke majetkovej reformy, s ktorou sa najbližšie ministerská rada bude zaoberať. Ustálené bude v prvom rade, že ktoré majetky prídu pod delbu, kolký majetok majú jednotliví malí roľníci dostať. Onedlho pojednávať bude ministerská rada aj volebné zákony. Návrh o pokračovaní pri volbách je už hotový, na podelení volebných okresov sa ešte pracuje.

**Krestania katolici, organizujte Kato-
lícku Ľudovú Jednotu!**

Podrobnosti o pogrome v Lvove.

«Berliner Zeitung am Mittag» z pera jedného svojho spolupracovníka, ktorý sa vrátil z Lvova (Lemberg), prináša obširnu zprávu o pogrome proti židom. Patričný spolupracovník od 1. do 21. novembra bol v Lvove a tak prežil hrúzy pogromu. Medzi iným píše:

neúprosne použili zbraň. Je to zrejmé, že poľské veliteľstvo strpelo a schvaľovalo pogrom. Vydali totiž verejný rozkaz, že ukrajinské obchody neslobodno ozbiť, ani Ukrajincov zabiť. Poľskí legionári tým ukrutnejšie zachádzali so židovským obyvateľstvom. Židovskú milíciu po vťahnutí Poliakov hneď odzbrojili a zväčša povraždili. Poľské patroly a dôstojníci poľskej legie vtrhli do sú-

Válečná vdova so sirotami v snehovej víchrici.

Už o niekoľko hodín po vtrhnutí Poliakov, 22. novembra začaly sa zbojstvá v židovskej štvrti Lvova. Poľskí legionári vylámali a ozbijali obchody. Avšak neozbijali len židov, lež aj nemecko-rakúskych občanov a dôstojníkov, slovom každého, kto rozprával nemecky alebo ktorého držali za Nemca. Zbojstvá nabývaly vždy väčších rozmerov bez toho, že by poľské veliteľstvo bolo zakročilo. Kto sa voči Poliakom bránil, proti tomu

kromných bytov a okrádali ich. Potom vylámali pivnice a opití páchali ešte hroznejšie ukrutnosti. Židov verejne na ulici vraždili. Sto židov v smrteľnej úzkosti ušlo do synagogy. Poľskí vojaci obstali synagogu a podpálili ju. Keď židia chceli vyskočiť z okien, postrieľali ich. Takmer všetci židia na uhol zhoreli v synagoge. Židovskú štvrť zavreli, ulice obsadili a chodiac z domu do domu celé rodiny zavraždili a potom podpálili domy. Židovská

štvrť čoskoro stála v plameni. Dňa 23. novembra popoludní počet obetí pogromu zvýšil sa na 1200 hláv.

Z Lvova novšie oznamujú, že v meste všetky obchody sú zavreté a nechodia ani elektrické železnice. Ulice necsvetlujú. Denne príde do mesta len jeden vojenský vlak a preto je núdza aj o živnosť.

Kultúrny boj v Prahe.

Zámery povzbudzovania ku kultúrnemu boju, totižto ku zničeniu všetkého, čo je katolíkom neoceniteľné a sväté, so dňa na deň šíria a vzťahujú sa v Prahe. Tí, čo tam prítomne vládu držia v rukách, silou-mocou pokračujú v ich zákonodarskej práci, aby národné zhromaždenie postavili pred už hotové, cirkvi nepriateľské zákony. Najhlavnejšie body programu republikánskej českej vlády sú: reforma zákona o stave manželskom a odovzdanie škôl zcela do svetských rúk, to jest odtrhnúť ich od cirkvi. Rozluku cirkvi od štátu už postavili na denný poriadok, tento návrh rozluky ale odmietli dvoma tretinami väčšiny. Propaganda proti katolíckej cirkvi s týmto neprestala, ba čo viac, agitáciu za tento cieľ vtisli ešte aj do university a do stredných škôl, kde zcela nezodpovedné elementy rozdávali letáky a vyzývajú žiakov, aby podpísali osvedčenie, že vystupujú z lona katolíckej cirkvi.

Hlavným hniezdom kultúrneho boja je: Praha. Tu už celý rad cirkvi nepriateľských nariadení uviedli do života. Školské vrchnosti miešajú sa do záležitostí týkajúcich sa sv. spovedi, hlavný dom školských bratov na Hradšine rekvirovali, ústav Ernestinum, ktorý posiaľ spravovali mníšky zo Švajciarska pochodiace, vyvlastnili si ako od duševne zaostalý a mníšky z ústavu vyhnali.

Mestská vrchnosť zakázala pohravných obradov odhavovanie v kostoloch, obeť na sv. omše maximovala, zakázala opravu alebo znovopostavenie srúcaných soch Panny Marie, rozkázala postavenie krematoriuma (pece na pálenie mrtvol). Konečne zrušila sviatok sv. Jána Nepomuckého a nariadila, aby miesto toho deň smrti Jána Husa zasvätený bol ako sviatok národný.

Z týchto zcela hodnoverných zpráv, lež ešte aj z mnohého iného, dôkladne sa môžu presvedčiť naši bratia Slováci, čo ich očakáva, keď sa pripoja ku štátu česko-slovenskému.

Rumuni vyriekli odtrhnutie sa od Uhorska.

V Gyulafehérváre, alebo ako ho Rumuni nazývajú v Alba-Julii, dňa 1. decembra v Sedmohradsku a v Uhorsku žijúci Rumuni vydržovali veľké národné zhromaždenie, na ktoré sa síšlo vyše stokrátisíc Rumunov zo všetkých spoločenských vrstiev. Do zhromaždenia boli zvolení zástupci z 27 stolíc spolu zo 130 okresov. Všetkých úradných zástupcov bolo spolu 1228, ktorí sotva mali miesta vo veľkej dvorane. Zhromaždenie

zahájil Štefan Pop-Čičo, ktorý hovoril o utláčaní uhorských a sedmohradských Rumunov a vyzval zhromaždených, aby rozhodli o ďalšom osude rumunského národa.

Potom zhromaždenie za predsedov zvolilo Georga Popa a biskupov Jána Popa a Demetera Radu. Po krátkej reči predsedu zhromaždenie jednohlasne prijalo z 12. bodov zostavenú resolúciu, v ktorej je vyrieknutá jednota všetkých v Uhorsku a Sedmohradsku bývajúcich Rumunov a pripojenie sa ku rumunskému kráľovstvu. Vtedy ozvaly sa výkriky: «Nech žije Veľké Rumunsko!» V resolúcii o majetkovej politike je vyrieknuté, že popíšu veľké majetky a zrušia latifundia, aby roľnícky ľud prišiel ku pozemkom, ktoré bude môcť každá rodina obrobiť. Po zhromaždení utvorila sa vládna rada a výkonný výbor, ktorého úlohou bude porobenie príprav ku spojeniu sa s Rumunskom.

Podpora práce nemajúcim robotníkom.

Vláda vydala nariadenie, v ktorom splnomocňuje vojenského ministra, aby pre práceschopných robotníkov, ktorých mimo vlastnej viny nemožno postaviť do práce, mohol vyassignovať priechodnú dočasnú podporu, a síce tak pre mužských jak ženských robotníkov.

Podmienkou podpory je, aby robotník dokázal, že bol prepustený z armády poľahke, že sa hlásil u prácu sprostredkujúcich ústavov, ale tieto mu nevedely najst práce. Podporu nemôžu dostať robotníci tých odvetví, v ktorých je veľká núdza o robotníkov; ktorí pre redukovanie pracovného času opustia svoje miesto; ktorých denná mzda i vzdor redukovaniu pracovného času ešte vždy prevyšuje obnos podpory; ktorí prácu sprostredkujúcimi ústavmi ponúknuté miesto neprijmu; ktorí sú u takých podnikov, ktoré svoju prácu pre nedostatok uhlia obmedzily; ktorí dostávajú podporu na nemoc alebo sú v nemocnici; ktorí dovŕšili 65. rok svojho života, poľahke mužskí robotníci, ktorí ešte nemajú 16 a robotníčky, ktoré ešte nemajú 14 rokov; ktorí musia zostať slúžiť pri vojsku a konečne ktorým odňali právo k podpore.

Podpora je nasledovná: mužskí odborní robotníci dostanú denne 10 korún podpory, robotníčky a nádeniči denne 6 korún podpory. Podporu príslušná odborná organizácia alebo vrchnostenský prácu sprostredkujúci ústav vyplatí týždenne raz pozatýmne. Na nedeľu podpora sa nedá. Robotník, ktorý dostáva podporu, každý deň povinný je hlásiť sa u prácu sprostredkujúceho ústavu, ktorý je k nemu najbližšie, aby mu dľa možnosti dopomohol k práci.

V otázných záležitostiach, nakoľko by sa zainteresované stránky nemohly dohodnúť, v dorozumení s ministrom obchodu rozhodne vojenský minister.

Človek bez novin je taký, ako vojak bez zbrane.

Nové nariadenie školské.

Minister výučby Martin Lovászy už nastúpil cestu uskutočnenia jeho kultúrneho programu. Nás a našich čitateľov najbližšie zaujíma nový smer slobodného vyučovania v školách ľudových. Dľa tohto nariadenia v každej obci v tej reči sa bude učenje prevádzať, ktorá v tej obci má väčšinu, takže na našich Horniakoch slovensky sa bude učiť v najviac dedinách, ba i v mnohých mestách. Toto není pre nás novinou. My sme vždy materinskú reč držali za najschopnejšiu k základaniu vzdelanosti, najmä v školách všeobecných, ľudových a čo nám v moci bolo, aj v predošlých rokoch sme aspoň to previedli, aby katechismus v reči materinskej vyučovaný bol.

Dalej dovoľuje minister, že v každej strednej škole, teda v gymnáziách, reálkach atď. aj slovenská reč vyučovaná bola ako riadny predmet, ba aj na universite pre každú reč, ktorá v Uhorsku potrebovaná bude, sľubuje katedru postaviť. S týmto chce docieľiť, aby žiadaný národ v Uhorsku sa utlačeným nedržal a aby slobodne vyvinul svoje sily kultúrne.

CHYRNÍK.

Svätý otec Pápež o pokoji. Noviny «Observatore Romano» uverejňujú obežník sv. otca Pápeža, v ktorom vyslovuje radosť, že krípkrelievanie bolo zastavené a že sú výhlady na blízky pokoj. Zastupitelia rozličných národov v najbližšom čase shromaždia sa, aby stvorili spravodlivý a trvácí pokoj pre svet. Rozhodnú o takých veľavýznamných a zamotaných otázkach, aké sa ešte nikdy nedostali pod rozhodnutie daktorého sboru. Netreba nám zaiste povedať, že nakoľko ich musí prenikaf božské svetlo, aby svoju úlohu čo najlepšie vybavili. Obežník nariaďuje, aby sa veriaci modlili, že by ovocím bližiaceho sa kongressu bol skutočný pokoj, ktorý sa zakladá na kresťanských zásadách a na spravodlivosti. Čo sa nás týče — hovorí svätý otec — uplatníme každý náš vplyv, aby rozhodnutie, ktoré vynesú v záujme pokoja, poriadku a svornosti sveta, všade vďačne prijali a katolíci aby ho verne previedli.

Arcibiskupský vikár v Budapešti. Jeho Eminencia kardinál knieža primas dr. Ján Csernoch farára budínskeho hradu, strážcu Pravice svätého Štefana, Jána Mészároša vymenoval za arcibiskupského vikára v Budapešti.

Z Ameriky privezú živnosť. Americký stravovací minister Hoover vyzval obyvateľov Ameriky, aby umožnili, žeby sa do strednej Európy mohlo priviezt čím najviac potravných článkov, aby sa tak v krajinách strednej Európy mohlo predísť hladovaniu. Hooverovo vyvanie medzi iným hovorí: «Naším veľkým záujmom je, aby obyvatelia prostr. Európy ostali životaschopnými. Vyše dvesto millionov ľudí čaká našu pomoc. Amerika teraz môže dokázať, že vie nielen vydržať vo vojne, lež trpiacemu človečenstvu aj pomocou vie prispieť.

Narukovať! Vláda ľudovej republiky nariadila, aby vojvovinná z piatich najmladších ročníkov, ktorí sa narodili v rokoch 1896—1900, cieľom zabezpečenia poriadku a bezpečnosti republiky naskutku narukovali k vojsku. Vo fabrikách, dielňach, obchodoch, kanceláriách, neslobodno zamestnať nikoho, kto z týchto ročníkov patrí k vojsku. Vláda republiky čo najprísnejšie potresce všetkých tých ktorí sa proti tomuto nariadeniu prehrašia. Každý fabrikant, priemyselník, obchodník, peňažný ústav, každý zamestnávateľ behom 24 hodín povinný je vojenskému ministerstvu oznámiť, že zpo medzi svojich zamestnancov koho poslal ku konaniu vojenskej služby a patriční, pomenovaní dľa mena, kde narukovali. Toto oznámenie pošta bezplatne doručí. Nendarukujú tí, ktorí sú telesne nesúci a predbežne tí, ktorých oslobodenie je ešte platné.

Nový címer. Úradný časopis prináša nariadenie vlády a címeri republiky Uhorska a o novej krajinskej pečati. Címer sa v tom líši od dosavád užívaného maľého štátneho címera, že na címerovom štíte spočívajúca kráľovská koruna a na strednej čiastke troch vrchov otvorená koruna vystane. Štátna pečiatka okolo takto opraveného címera má kolopis: «Magyar Népköztársaság Állampecsétje», na spodku «1918 november 16.»

Ľudový zákon o 8 hodinovom pracovnom čase. Vláda na minist. porade vyniesla zásadné uzavretie, aby sa denne najviac len za 8 hodín pracovalo. O tomto onedlho vyjde ľudový zákon alebo nariadenie vlády, ktoré ale uvedú do života postupne len potom, keď poriadok dôroby bude zpäťuvedený. Minister obchodu Ernest Garami o zákone riekol, že 8 hodinový pracovný čas bude nielen veľkým sociálno-politickým výdobytkom, lež aj veľavýznamným zásadným pokrokom a veľkým pokrokom všeobecnej ľudskej kultúry a civilizácie. Akonáhle pomery dovoľia, vláda sa priberie ku praktickému uskutočneniu zákona.

Požiar viedeňského arsenálu. V pondelok, 2. decembra ráno vo Viedni zbadali, že arsenál horí. Oheň vypukol pravdepodobne už v noci v jednej budove, v ktorej boly veľké zásoby kože. Keď oheň zbadali, bol už veľmi rozšírený. Oheň predpoludním o 10. hodine lokalisovali. Prostredná časť a takmer celé pravé krídlo budovy zhorely. Škoda činí viac millionov korún. Oheň udajne podložili.

Pogrom v Prahe. Z Prahy oznamujú: Na Prikopách minule shrkol sa viac sto hláv počítajúci zástup, ktorý pred jednotlivými domami, v ktorých boly obchody, žiadal vydanie židovských majiteľov, a sice s tým odvodnením, že židia sú na príčine všetkej biele, ktorú vojna vyvolala. Aj sa im podarilo dostať do rúk viac obchodníkov. Týchto zbili a len rýchle zakročenie vojakov a sokolistov prekazilo ďalšie výtržnosti. Zástup za búrlivých výkrikov: «Smrť na židov!» «Obeste ich!» «Nech aj oni žerú repu a kukuričný chlieb!» tiahol pred Nemecký dom, kde sa udajne schovalo viac židovských obchodníkov. Vojsku podarilo sa zástup odtisnúť.

Pravotné záležitosti vojakov. Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého súdobné pojednávania, v ktorých z vojny vrátiť sa vojaci zainteresovaní sú ako stránky, zákonní zastupitelia alebo fiskáli, najviac na tri mesiace môžu byť odročené, nakoľko to záujmy vrátiť sa vojakov požadujú. Termín zaplatenia dlžoby z vojny vrátiť sa vojakov na prosbu dlžníka súd má ustáliť natedy, keď dlžník dlžobu bude môcť zaplatiť.

V záujme válečných zajatých. Vláda uzavrela, že sa v záujme válečných zajatých proklamáciou obráti ku všetkým štátom antantu. V proklamácii poukazuje na to, že u nás cudzích válečných zajatých považujú za úplne slobodných, rovnoprávných občanov a zaopatrujú ich všetkým potrebným. Vláda teda poprosí štáty antantu, aby tamojším našim zajatým umožnili dopisovanie s ich domácimi a aby privážaniu ich domov nestavali prekážky. Vláda mimo toho zamýšľa poslať missie do Talianska, do Európskeho Ruska a cez Ameriku aj do Vladivostoku. Tieto missie našim zajatým zanesú odev a peniaze.

Vojenský minister ku žandárom. Vojenský minister ku žandárom vydal vyzvanie, v ktorom hovorí, že ľudová vláda potrebuje žandárov. O zrušení žandarmerie teda není ani reči. Práve naopak treba ju vyvíjať. Príslušnosti žandárov už aj dosiaľ zdvihli a čo ešte treba usporiadať, to tiež súrne zodpovedne požiadavkám privedú do poriadku. Žandári sa teda nemusia obávať, majú len poshoveť, lebo vláda chce konať dokonalú prácu a ku tomu potrebuje času.

Krajinský dozorca cigáňov. Minister vnútra Fedora Zubovitsa, honvéduhárskeho majóra mimo služby, vymenoval za krajinského dozorca cigáňov.

Drahé drevo. Z Ostrihomu oznamujú, že v obci Szentgyörgymező jedon gazda dávnejšie bol kúpil dreva od druhého gazdu. Ktorýsi deň zat toho gazdu, ktorý kúpil drevo, prišiel domov s bojišťa. Keď sa dozvedel o kúpe, cena sa mu zdala vysoká, preto išiel ku tomu gazdovi, ktorý predal drevo a domácim sa vyhrážal, že ich prekole, ak mu cenu dreva nevrátia. Nastráchaná rodina celú kúpnu cenu mu vrátila, ale ho zažalovala.

Zázračné šijace šidla len K 5.—

Šije najrýchlej šteppšitých ako sijací stroj. Najlepší vynález, ktorým každý predmet z kože, roztrhané topánky koňské naradia, pokrovce, vrecia atď. sám si opraviť môže. Každému nevyhnutne potrebné. Záruka upotrebitelnosti. Cena komplet šijaceho stroja s cvernamí, so 4 rôznymi hlami a s úpravou upotrebenia, kus po K. 5.— 8 kusy K 14.50. Zaslata s poštovou dobiereku M. Swoboda Wien, III. 2. Hiessgasse 13. B.

Svrbi'avost

Svrbí?

svrab, prašinu najrýchlejšie odstráni dr. E. Flesch a povodná, zákonom chránená

„SKABOFORM“-mast

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Tegel na prábu K 4.—, veľký te el K 6.—, rodinná dávka K 15.—. Adresa objednávania: dr. E. Flescha Korona lekáreň Győr Pozorujme na Skaboform známku ochrany.

8 halierov

(za jednu poštovú dopisničku) stojí Vás môj cenník, ktorý na žiadosť bezplatne pošle Vám cis. a kraj. dvor. zásielca Ján Konrad vývojný dom Brax 1819. číslo C. C. y). Ia. bitva zo striebornej oce K 7 9 11. Br. va so zabezpečením nívane: K 7.50. Dvojitého os. ja návrhové nože tuet K 12. Stroj ku strihaniu vlasov a r. dy K 26.—, 28.— Zaslata s poštovou dobiereku alebo pri voprednom doposlaní obnosu. Záměna povolená alebo návrat peň. i.

Oznamy prijíma administrácia

„Krest'ana“-a
Budapest, Szentkirályi-u 28

8 halierov

(za jednu dopisničku) stojí Vás môj cenník, ktorý na žiadosť bezplatne pošle Vám Ján Konrad cis. a kraj. dvor. zásielca Brax 1819. číslo (Čechy). Mod. rné 14 kar. zla é zausnice: K 70, 80, 90, 14 kar. zlaté prstene s barvisým kameňom: K 60, 70 s diamantom K 80, 90, 100 s brilliantami K 120, 150, 200, 14 kar. zlaté naručnice: K 200, 250, 14 kar. zlaté n. hr. d. lince (kolliers): K 80, 90 s oveskom K 100, 120, 150. Veľ. v. sklad zlateho a strie borňého tov. u každého erpuhú zasie anie s poštovou dobi r. kou alebo pri vopr. dnom do poslaní obnosu. Záměna povol. ená alebo návrat peň. i.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Lankej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 120 korún, s prípravou na nohy 160 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krát. kom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6. 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobiereku, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednávaniu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobiereku.

LENDVAI MÓR vývozný dem,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.